
**IZVJEŠĆE O PROVEDENOM ARHEOLOŠKOM PREGLEDU
PODMORJA NA PODRUČJU IZGRADNJE MULA KOD
LUKOBRAHA POREČ**

Izvještaj pripremila:

dr.sc. Ida Koncani Uhač
muzejska savjetnica, Zbirka podvodne arheologije

Ida Koncani Uhač

Pula, studeni 2024.

Arheološki muzej Istre

Carrarina 3

52100 Pula

Centrala: +385 52 351 300

Ravnatelj: +385 52 351 304

Tajništvo: +385 52 351 303

Fax: +385 52 351 333

Email: arheoloski-muzej-istre@pu.t-com.hr

URBROJ: 925

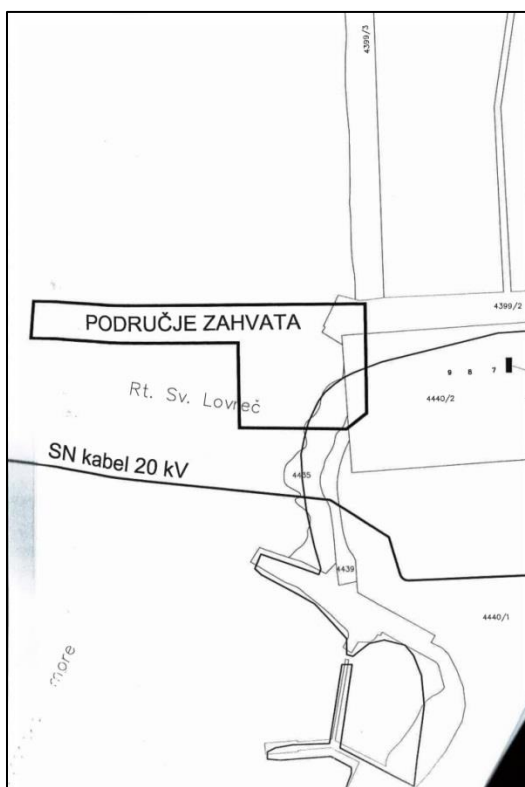
Pula, 29.11.2024.

Uvod

Podmorski arheološki pregled područja izgradnje mula kod lukobrana marine Poreč, proveden je temeljem izdanih posebnih uvjeta od strane Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Puli, Ministarstva kulture i medija RH.

Navedeno područje pripada kulturno – povijesnoj cjelini Poreča (Z-2544) dok je podmorje upisano u Registar kulturnih dobara RH (RRI-109). Sukladno odredbama o zaštiti kulturnih dobara, prije izvođenja bilo kakvih građevinskih radova u uvali, bilo je potrebno obaviti arheološki pregled. Stručni pregled je obavljen u prvoj polovici listopada 2024., od strane dr. sc. Ide Koncani Uhač, muzejske savjetnice iz AMI-ja te uz suradnju vanjskih suradnika.

Financijska sredstva za arheološki pregled osigurao je naručitelj Lučka uprava Poreč.

Područje zahvata na kojem se planira izgradnja lukobrana (izvor: Lučka uprava Poreč)

Za ronjenje je korištena ronilačka oprema otvorenog kruga za disanje s bocama punjenim zrakom. Vidljivost mora tijekom trajanja aktivnosti pretraživanja je bila dobra.

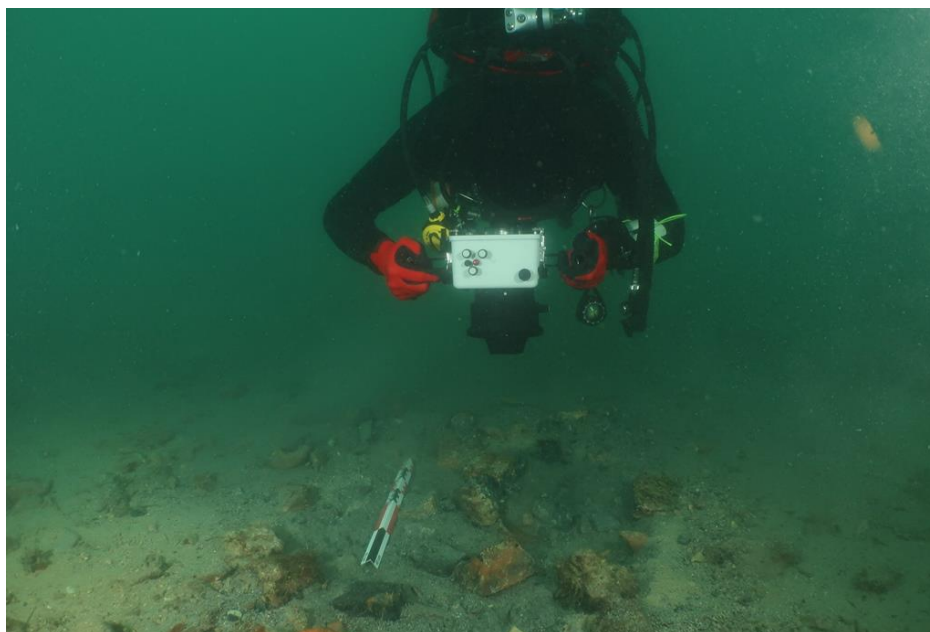
Arheološko pretraživanje podmorja bilo je obavljeno metodom pretraživanja u paralelnim pravcima u formi „strijelaca“. Takvim je pristupom ronioc vidio susjednog ronioca čime se vidna polja preklapaju, što je omogućilo detaljan pregled terena, ali i samu sigurnost ronioca odnosno sudionika pretraživanja.

Pretraživanje je obavljeno od linije obale, u smjeru istok – zapad prema otoku Sv. Nikole, u dužini od 120 metara te u smjeru sjever – jug, od plutajućeg pontona južno od zone obuhvata uz vanjski lukobran nautičke marine, u dužini od 180 metara.

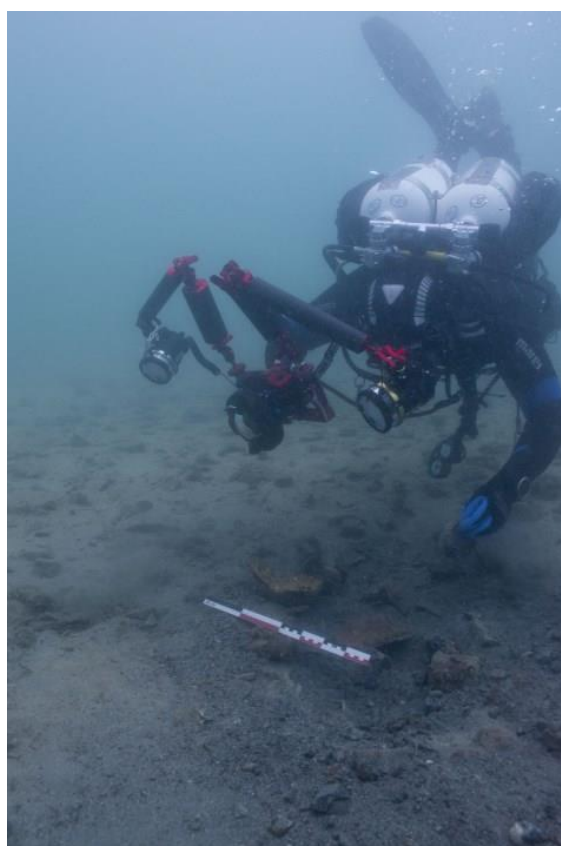
Arheološki i podmorski nalazi su pregledani u podmorju te je obavljeno fotografiranje. Nalazi nisu izvađeni iz podmorja.

Pogled na dio obuhvata, od obale prema otoku Sv. Nikole (foto: I. Koncani Uhač)

Čišćenje sedimenta iznad nalaza i fotografiranje (foto: A. Prekalj)

Fotografiranje arheoloških nalaza na morskom dnu (foto: A. Divić)

ARHEOLOŠKI NALAZI NA PREGLEDANOJ TRASI

U podmorju se ispod obalnog ruba, uz samu liniju kamenih blokova suvremene lučke strukture, ne uočavaju potopljene arheološke nepokretne strukture. Morsko dno na dubini od oko 2,5 – 2,8 metara u potpunosti prelazi u muljeviti pješčani sediment.

Od dubine od 3,5 metra, dno je sterilno, dakle bez arheoloških nalaza. Na pješčanom se dnu mjestimično uočavaju recentni otpatci odbačeni s brodova.

Na tom dijelu podmorja, morsko dno je u potpunosti prekriveno izumrlim većim primjercima periski (*Pinna nobilis*).

Podmorje ispod obalnog ruba

Morsko dno na dijelu gdje prelazi u pjeskovito, dubina 2,8 m (foto: I. Koncani Uhač)

Izumrle periske na području obuhvata (foto: I. Koncani Uhač)

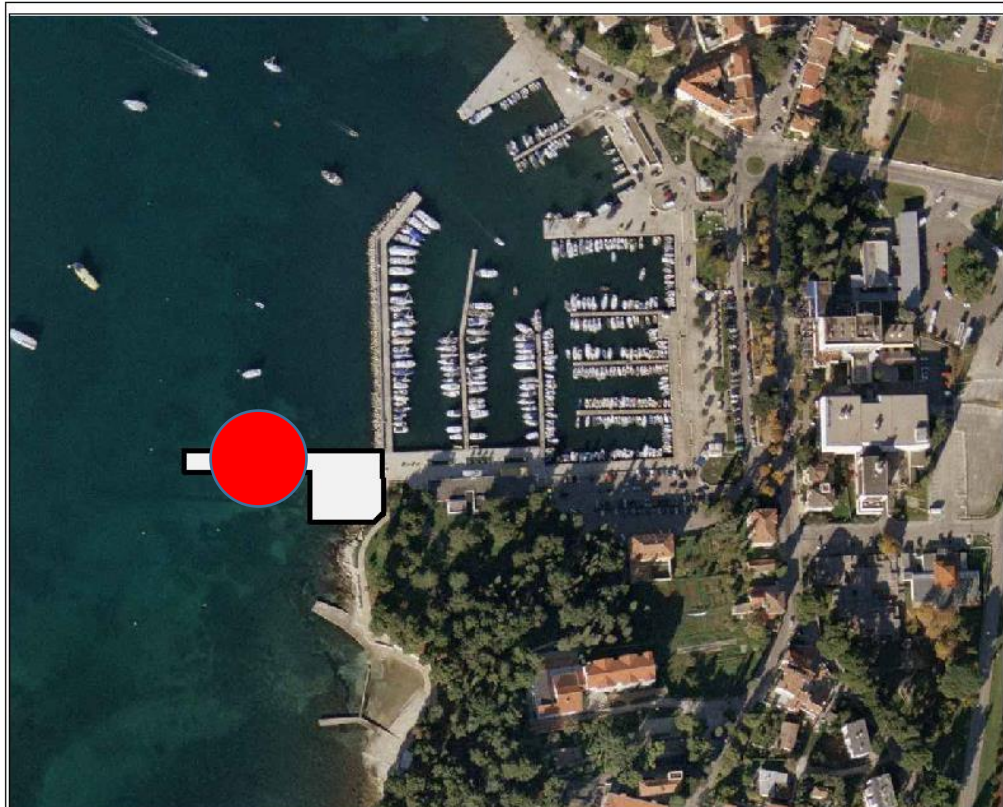

Podmorje ispod vanjskog, zapadnog mula Marine Poreč (foto: I. Koncani Uhač)

Na dubini od 4 do 5 metara, na površini pjeskovitog sedimenta, u smjeru od obale prema otoku sv. Nikola, na dva je mjesta na međusobnoj udaljenosti oko 20 ak metara, zabilježena gušća koncentracija arheoloških novovjekovnih nalaza.

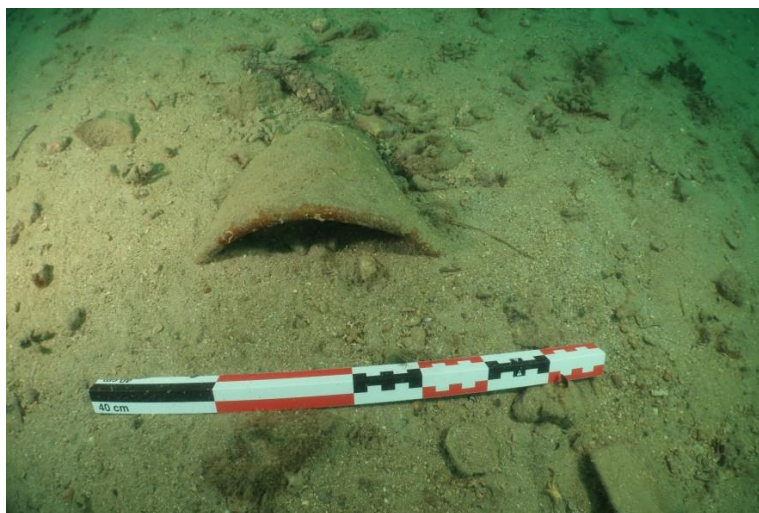
Na površini gdje su pronađeni nalazi, ručno je uklonjen sediment te je utvrđeno da je sloj debljine do 10 cm, a ispod kojeg se nalazi živa stijena. To upućuje na pretpostavku da je koncentracija keramičkih ulomaka bila namjerno izbačena s broda, moguće kao balast radi utovara druge robe u luci.

Prisutnost raznovrsnog pokretnog arheološkog materijala upućuje na kontinuitet plovidbe i intenzivne trgovačke veze ovim dijelom obale, kako lokalne tako i s istočnom jadranskom obalom.

Idejni projekt s lokacijom nalazišta keramike

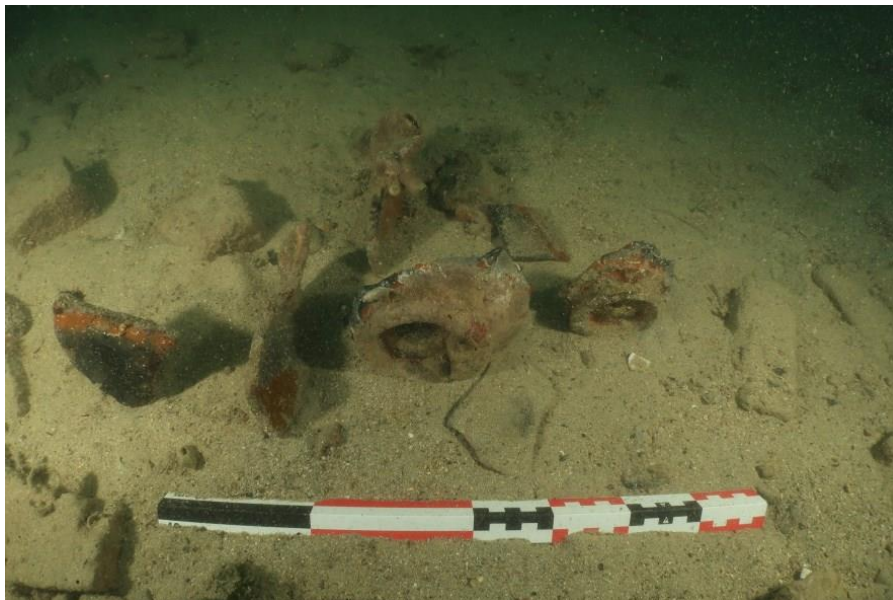
Među pokretnim nalazima koji su pronađeni na pregledanom području, pronađen je jedan ulomak trbuha nedijagnostičke rimske amfore.

Ulomak trbuha nedijagnostičke amfore rimske provenijencije (foto: A. Prekalj)

Od novovjekovnih nalaza se izdvajaju dijagnostički ulomci kuhinjskog i stolnog posuđa te keramička pomagala koja su bila korištena u proizvodnim procesima.

Među ulomcima stolnog glaziranog posuđa ponajviše se izdvajaju ulomci zdjela i zdjelica od kojih su uglavnom uočena dna s prstenastom nogom te ulomci trbuha i rubova posuda.

Dna novovjekovnih keramičkih posuda (foto: A. Prekalj)

Ulomci novovjekovnih zdjela (foto: A. Divić)

Na pojedinim primjercima stolnog posuđa se razaznaju ukrasi izvedeni tehnikom urezivanja i oslikavanja. Nalazi stolnog posuđa se mogu široko datirati, u razdoblje između 15. – 18. stoljeća.

Ulomak ukrašene zdjele s unutrašnje strane dna (foto: A. Prekalj)

Ulomci novovjekovnih keramičkih posuda

U repertoaru novovjekovnog kuhinjskog posuđa, uglavnom su pronađeni ulomci loptastih lonaca, ulomci dna i rubova, široko datiranih između 15. do 18. stoljeća.

Dijelovi kuhinjskih lonaca

Ulomci raznolikog novovjekovnog arheološkog materijala

Od keramičkih pomagala, pronađeni su ulomci korišteni u keramičkoj proizvodnji te onih u proizvodnji šećera. Cilindrične posude su se koristile kao pomagalo za odvajanje predmeta prilikom pečenja. U podmorju je uočen dio posudice za pripremanje staklaste smjese ili boje te predmet za rafiniranje šećernog sirupa. Navedeni predmeti se mogu datirati od 16. do 17. stoljeća.

Ulomak cilindrične posude koja je služila kao pomagalo u procesu proizvodnje posuda (foto: A. Prekalj)

Ulomak dna posude za pripremu staklaste smjese ili boje (foto: A. Divić)

Keramički konični ljevak koji je korišten kao pomagalo u proizvodnji šećera

Slijedom navedenog donosi se slijedeće stručno mišljenje:

Predmetnim istraživanjem ustanovljeno je da ne postoje zapreke s aspekta zaštite kulturnih dobara koji mogu utjecati na izmjenu projekta izgradnje lukobrana, ali je prije izvođenja radova na trasi potrebno napraviti nekoliko arheoloških sondi kako bi se utvrdio točan areal rasprostiranja novovjekovnih keramičkih nalaza te otklonila eventualna mogućnost postojanja tereta brodoloma ili namjerno odbačenog balastnog tereta. Isto tako, u okviru podmorskog arheološkog iskopa potrebno je prikupiti keramičke predmete od kulturne važnosti.

Literatura:

BERTOŠA, M. 1995. *Istra: Doba Venecije (XVI. – XVIII. stoljeće)*, Pula.

BRADARA, T., SACCARDO, F. 2007. Keramički nalazi iz Rovinja – uvala Valdibora i otok Sv. Katarina, Rovinj, Zavičajni muzej Rovinja.

BRADARA, T., KRNJAK, O. 2016. Temporis Signa. Antička svjedočanstva istarskog novovjekovlja, *Monografije i katalozi*, 26, Pula, Arheološki muzej Istre.

COPPO, P. 1830. Del sito dell'Istria, *Archeografo Triestino*, Sv. II, Trieste, 26 – 44.